

Олена Лазебна

кандидат філологічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-0212-4993
o.a.lazebna@gmail.com

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ГУМОРУ В ЖАРТАХ ПРО СЕКС
(НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)**

Представлене дослідження присвячено комплексному вивченню репрезентації гумору в жартах про секс у сучасній німецькій мові. Методологічним підґрунтям наукової праці є інтегративний антропоорієнтований підхід до мови. Здійснено квантитативно-квалітативний розподіл жартів про секс за вибірками з праць “1000 Witze zum Schlappachen“, “Kenn’ Se den schon? Die köstlichen Witze und Anekdotchen“, “Rentner-Witze. Witze für den Ruhestand: Wie nennt man Menschen, die auch montags gute Laune haben? Rentner!» та сайтів <https://witze.net/>, <https://www.wir-lieben-es-lustig.de/>, що слугували джерелом даних для аналітичної частини представленого дослідження. 277 жартів про секс було інтерпретовано та згруповано у 8 понятійних класів, сформованих на основі об’єднання жартівливого змісту за спільною для кожного класу ознакою, що встановлювалась на основі контекстних ситуацій. Згідно з даними аналізу фактичного матеріалу, фіксація виявлених змістових понятійних класів показує нерівномірність розподілу їх об’ємів. Установлено, що за проаналізованим емпіричним матеріалом в німецькому лінгвосоціумі превалюють жарти, які належать до понятійного класу полігамності та зміни партнерів й статевої розбещеності, натомість клас комерціалізації сексу представлений невеликою кількістю жартів. Слід зазначити, що в роботі аналізуються лише ті жарти про секс, якщо суб’єкту позицію у вказаних гумористичних текстах заміщують найменування людини. Так, жарти з пікантним змістом із тваринами у ролі суб’єктів / об’єктів комічного, на кшталт: *Trifft ein blinder Hase ein blindes Krokodil. Sie begrüßen sich und das Krokodil befühlt den Hasen: Weiches Fell, lange Ohren, du musst ein Hase sein. Der Hase: “Ja, richtig. Dann befühlt der Hase das Krokodil: Hm ... kurze Beine, großes Maul, langer Schwanz, du musst ein Italiener sein”*, нами не аналізувалися та не бралися до уваги.

Ключові слова: гумор; жарт; комічне; комізм; гумористичний ефект; секс.

1. ВСТУП

Останнім часом не вщухає інтерес мовознавців до дослідження принципів антропоцентричності й антропоморфності мови з точки зору лінгвокогнітивного підходу, вивчення питань взаємодії мовлення, мислення та когніції, позаяк мовна форма розглядається сучасними лінгвістами як відображення структур людської свідомості та культури. У той же час гумор як антропологічна константа та іманентна властивість природи людини, яка відчуває потребу у задоволенні життєво необхідних інтересів через комунікацію, як важливого фактора самоформування особистості в процесі кооперації, та у встановленні зв’язків із зовнішнім світом за допомогою мовних засобів вербалізації гумору, є невід’ємним засобом самозахисту у здатності індивіда протистояти серйозному, жартувати, висміювати недосконалість світу.

У дослідницькій парадигмі засоби репрезентації гумору вивчалися в інтернет-комунікації (Коттгофф, Болдирева, Грищенко, Стеблина), в художньому дискурсі (Месснер, Брок, Гарачковська, Зубач, Князян, Швачко, ОШонь), в кінематографі (Ізер, Кадрітцке, Кінг, Кох, Срук, Жугай, Лук’янова, Медведева), у політичному дискурсі (Кауль, Кондратенко, Назаренко, Ненько, Нестеренко), в соціокультурному комунікативному просторі (Гінц, Ліппс, Бергсон, Ліндтхорст, Самохіна).

Особливостям перекладу гумору присвячували свої праці Борисова, Кумпан, Підгрушна, Пономаренко та ін. Однак попри наявність значної кількості наукових розвідок з теми репрезентації гумору належна увага вивченню репрезентації гумору в жартах на пікантні теми досі не приділялась.

Незаперечним є той факт, що секс відіграє важливу роль в житті кожного індивіда, адже є невід'ємною частиною його життя. Секс пронизує життя людини, знімає психологічну напругу, підвищує стресостійкість, надає впевненості, сприяє реалізації особистісних можливостей розвитку у певні періоди життєвого циклу, знижує тривогу, оскільки під час нього виробляються ендорфіни й людина переживає позитивні емоції.

Актуальність обраної теми наукової розвідки зумовлена, з одного боку, її зорієнтованістю на комплексне вивчення природи гумору та комізму в руслі антропоцентричної наукової парадигми, а з іншого – недостатністю вивчення репрезентації гумору в жартах про секс у сучасній німецькій мові.

Мета дослідження полягає у здійсненні квантитативно-квалітативного змістового розподілу жартів про секс.

Наукова розвідка ґрунтується на корпусі автентичного матеріалу, представленого у працях “1000 Witze zum Schlapplachen“, “Kenn’ Se den schon? Die köstlichen Witze und Anekdotchen“, „Rentner-Witze. Witze für den Ruhestand: Wie nennt man Menschen, die auch montags gute Laune haben? Rentner!“ та сайтів <https://witze.net/>, <https://www.wir-lieben-es-lustig.de/>, що слугують джерелом даних для аналітичної частини представленого дослідження. Загалом було проаналізовано 277 жартів про секс.

Методологічним підґрунтям дослідження є інтегративний антропоорієнтований підхід до мови, адже, як стверджує Оксаар (Oksaar, 1980), «мова є найважливішим засобом вираження та комунікації людини, а також первинним фактором його особистої та соціальної ідентичності» (р. 43).

2. МЕТОДИ

У представленій науковій розвідці використано такі методи дослідження, як: описовий метод та метод суцільної вибірки для інвентаризації, класифікації й інтерпретації емпіричного матеріалу, метод контекстологічного аналізу для розгляду контекстних ситуацій з метою виявлення жартівливого в них змісту, індуктивно-дедуктивний метод для систематизації, аналізу мовного матеріалу та узагальнення результатів дослідження, кількісний метод для здійснення кількісних підрахунків.

3. РЕЗУЛЬТАТИ

Насамперед варто зазначити, що «гумор, як багатоаспектний та міждисциплінарний психологічно та соціально релевантний когнітивний феномен, формується у філогенезі людини і виховується в онтогенезі в умовах динамічного соціального середовища, задовольняючи вроджені та набуті потреби індивіда» (Lazebna et al., 2022, р. 3).

Ліппс (Lipps, 2013) зазначає, що «жарт є абсолютно суб'єктивним феноменом комічного, тобто це комічне, яке ми продукуємо, що пов'язане із нашими діями як такими, до чого ставимося часто як першорядний суб'єкт, ніколи як об'єкт, а також не як добровільний об'єкт» (р. 92). Саме поняття «комічне» вчений Хекер (Hecker, 1873) у своїй праці “Physiologie und Psychologie des Lachens und des Komischen“ розуміє як «інтермітуюче, ритмічно переривчасте збудження радісних відчуттів», причому «це радісне збудження виникає раптово й миттєво після кожного проміжку часу, тому є аналогічним радісному здивуванню» (р. 82).

Відповідно до феноменологічних підходів відомого психолога Розенберга (Rosenberg, 1965), поведінка людини тісно пов'язана з Я-концепцією особистості, причому Я-ідеалізоване не завжди відповідає Я-реальному, тож ця суперечність є головною рушійною силою саморозвитку.

Так, у наступному жарті юнак, який відчуває сексуальний потяг до дівчини, щоб їй сподобатись, видає надумане за реальне, вигадуючи собі нове ім'я та прізвище:

Ein Mann sitzt in einem rappenden Flugzeug. Nur der Platz neben ihm ist noch frei. Da kommt durch den Gang eine bildhübsche Frau und setzt sich neben ihn. Der Mann denkt sich Jetzt oder nie und spricht sie an.

„Entschuldigung!“, sagt er. „Warum fliegen Sie nach Berlin?“

Darauf antwortet die hübsche Unbekannte: „Ich bin Sexualwissenschaftlerin und fliege zum Sex-Kongress! Ich werde dort einen Vortrag halten und mit einigen Vorurteilen aufräumen. Viele Leute glauben zum Beispiel, die Schweden seien besonders prächtig ausgestattet, dabei sind es eher die amerikanischen Ureinwohner, bei denen dies der Fall ist. Und viele glauben, Franzosen seien die besten Liebhaber. Dabei bereiten die Griechen ihren Frauen den meisten Spaß im Bett...Aber wie unhöflich von mir – ich habe mich ja noch gar nicht vorgestellt. Ich heiße Sabine – und Sie?“

„Winnetou Papadopoulos!“ (Wackel, 2011, p. 93–94).

Спостерігаємо в німецьких жартах явище полігамності жінок у сексуальних стосунках. Так, у наведеному нижче прикладі закоханий чоловік в полоні афективного почуття ревності по відношенню до своєї подруги все ж не бачить очевидного, почуття кохання та водночас болю від страждань внаслідок можливої зради затьмарює його розум, тому він не хоче вірити в очевидне: *Popp ist verliebt. In ein Mädchen aus der Johnny-Bar. Er traut der Treue des Mädchens nicht und bittet seinen Freund, recht gut auf die Kleine aufzupassen, während er eine kurze Reise macht. „Nun?“, fragt er bei seiner Rückkehr. „Was war?“ „Na“, sagt der Freund, „am ersten Abend ist das Mädchel zum Grafen Schani ins Auto gestiegen, und dann sind die beiden fortgefahren“. „Na, und“, fragt der Liebende zitternd. „Und? Tja, dann haben sie sich eingeschrieben als Graf und Gräfin Schani und haben ein Zimmer genommen. Dann sind die drauf und haben hinter sich zugesperrt“. „Mein Gott“, seufzt Popp. „Immer diese Ungewissheit!“ (Magnus, p. 17).*

Варто зазначити, що несподіваність слугує повсякчас основним чинником комічного ефекту. Наведемо приклади:

Ein Pärchen beim Sex. Sie fängt an zu stöhnen: „Jaa, gib's mir. Sag mir dreckige Sachen!“ Er: „Küche, Bad, Wohnzimmer ...“ (Witze, 2022).

Sagt sie: „Du denkst immer nur an das Eine“ – Antwortet er: „Kekse?“. „Nein, du Quatschkopf. Das Wort mit S“. Fragt er: „Schokoladenkekse?“ (Witze, 2022).

У представленому нижче жарті про секс спостерігаємо проблему наївності як підвиду комізму, про що висловлюється Фрейд (Freud, 1970) у своїй праці „Der Witz und seine Beziehung zum Unbewussten“ (p. 118).

Kleine Erna kommt zur Mutti. „Mutti, wo kommen eigentlich die Kinder raus, wenn sie geboren werden?“ Mutti errötet leicht, überrascht von dieser Frage ihrer kleinen Tochter. Als sie sich wieder gefangen hat, antwortet sie diplomatisch: „Die Kinder kommen genau dort raus, wo vor neun Monaten der Samen reingegangen ist». Fasst sich kleine Erna spontan an den Hals und sagt: „Oh, Scheiße“ (Witze, 2022).

Примітним є той факт, що за даними проведеного аналізу фактичного матеріалу фіксуємо в жартах тему комерціалізації сексу: *Eine hübsche junge Dame sitzt allein in einer schummrigen Bar. Werner, der sich endlich ein Herz gefasst hat, kommt herüber und fragt sich schüchtern: „Verzeihen Sie, darf ich Sie auf ein Getränk einladen?“*

„Waas, ins Hotel?!“, schreit die hübsche Dame auf.

„Nein, nein, das ist ein Missverständnis! Ich wollte Sie nur auf ein Getränk einladen!“, versucht Werner einzulenken.

„Waas, ins Hotel?!“, kommt es wieder laut zurück. Die anderen Gäste werfen Werner schon missbilligende Blicke zu, deshalb zieht er sich peinlich berührt ins hinterste Eck der Bar zurück.

Nach kurzer Zeit kommt die junge Dame zu ihm: „Entschuldigen Sie bitte die Szene von vorhin, aber ich studiere Psychologie und untersuche gerade die menschlichen Verhaltensweisen in unerwarteten Situationen“.

Werner sieht sie an und schreit dann mit großer Empörung durch die ganze Bar: „Waas, 250 Euro?!“ (Wackel, 2011, p. 95).

Значний інтерес становлять жарти, де комічний ефект поєднується з окличною інтонацією, що є сигналізатором суб'єктивної перспективи: *Zwei Freundinnen unter sich:*

„Du, mit welchem Kleid hast du eigentlich den größten Erfolg bei den Männern?“. „Immer mit dem, das ich nicht an habe!“ (Wackel, 2011, p. 93).

Увиразнення статевої розбещеності у сексі простежується із контекстної ситуації (див. приклад нижче), знак сексуальної розпусти виводиться з урахуванням наведенням жінкою інформації про те, що її чоловік наразі у від'їзді, а також вказуванням своєї домашньої адреси, що свідчить про її бажання вступити в статевий контакт із незнайомим чоловіком:

„Unverschämter Kerl!“, giftet die Frau ihn an, „was erlauben Sie sich denn? Sie glauben wohl, Sie können mich einfach so anbaggern, bloß weil mein Mann heute verreist ist und ich in meiner Wohnung in der Stubenlohstraße 5, zweiter Stock, ganz alleine bin!“ (Wackel, 2011, p. 96).

Актуалізацію інтенції неготовності контролювати свої сексуальні потреби демонструє наступний жарт, де жінка зізнається у частих змінах партнерів: *Unterhalten sich zwei Freundinnen*: „Warum soll ich eigentlich auf den Richtigen warten? Bisher hatte ich immer eine Menge Spaß mit den Falschen...“ (Wackel, 2011, p. 262).

Наведений нижче жарт демонструє полігамність жінки на відміну від чоловіка, який зазначає, що в нього з цією жінкою були перші в житті інтимні стосунки:

Er zu ihr nach dem Sex: „Darf ich dich Eva nennen?“

Sie: „Warum?“

Er: „Weil du die Erste warst!“

Sie: „Dann nenn ich dich Peugeot!“

Er: „Warum?“

Sie: „Weil du der 206 warst!“ (Witze, 2022).

Так, у представленому нижче жарті відмічаємо клішований вступ *Treffen sich*, який вводить жартівливу тональність та налаштовує на подальше розгортання та актуалізацію комічної ситуації із реалізацією гумористичного ефекту: *Treffen sich zwei 70-jährige Männer*. Sagt der eine: „Du, seit ich Viagra einnehme, fühle ich mich wie ein 20-Jähriger!“. Entgegnet der andere: „Blödes Zeug, mich stört es gewaltig bei der Gartenarbeit!“ (Rentner-Witze, 2022, p. 66).

Спостерігаємо також у жартах синдром тривожного очікування невдачі під час сексуальної взаємодії:

Er (danach): „Na, wie war's?“

Sie: „Wie war was?“ (Witze, 2022).

Так, питання сексуальної орієнтації та неочікуваного камінг-ауту піднімається у жарті, дібраному з вебсайту <https://witze.net/>, у якому на тлі реалізації інтимного спілкування відбувся сексуальний потяг до осіб своєї статі. Наведемо приклад:

Irgendwo. Dialog in einem Bett:

„Ich liebe dich!“

„Ich dich auch!“

„Ich begehre dich!“

„Ich dich auch!“

„Übrigens, ich heiße Dietmar!“

„Ich auch ...“ (Witze, 2022).

Згідно з даними попереднього аналізу фактичного матеріалу, помітним є той факт, що в жартах на тлі реалізації потреби в інтимно-особистісному спілкуванні розглядаються й питання сексуальних розладів та/або проблем після сексуальної взаємодії: *Ein 80-Jähriger möchte mal wieder mit seiner Frau schlafen. Als er gerade loslegen will, sagt diese*: „Moment, nicht ohne Kondom!“. Der antwortet verdutzt: „Warum, in deinem Alter bekommst du doch keine Kinder mehr!“. Sie: „Aber vielleicht Salmonellen, bei den alten Eiern!“ (Rentner-Witze, 2022, p. 66).

Таким чином, був здійснений квантитативно-квалітативний змістовий розподіл усіх жартів про секс, в ході якого виявлено такі змістові понятійні класи:

- 1) сексуальне збудження і сексуальний потяг до іншої людини;
- 2) сексуальні розлади та/або проблеми після сексуальної взаємодії;
- 3) наївність в питаннях сексуальної взаємодії;
- 4) комерціалізація сексу;

- 5) полігамність та зміна партнерів;
- 6) статевая розбещеність;
- 7) психосексуальна, нетрадиційна орієнтація;
- 8) тривожне очікування невдачі під час сексуальної взаємодії.

4. ВИСНОВКИ І НАПРЯМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Варто зазначити, що, згідно з даними аналізу фактичного матеріалу, фіксація виявлених змістових понятійних класів показує нерівномірність розподілу їх об'ємів. Установлено, що за проаналізованим емпіричним матеріалом в німецькому лінгвосоціумі превалюють жарти, які належать до понятійного класу полігамності та зміни партнерів і статевої розбещеності, натомість клас комерціалізації сексу представлений невеликою кількістю жартів.

Зважаючи на роль явища комічного у процесах життєдіяльності людини, актуальним є питання вивчення основних засобів творення комічного ефекту в жартах на матеріалі сучасної німецької мови. Тому дослідницькі розвідки в цьому напрямі є цілком обґрунтованими. Обрана проблематика має не лише актуальність і значущість, а й свій потенціал для подальших як теоретичних, так і практичних досліджень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Freud S. *Der Witz und seine Beziehung zum Unbewussten*. Frankfurt am Main: Fischer Verlag, 1970.
- Hecker E. *Physiologie und Psychologie des Lachens und des Komischen*. Ein Beitrag zur experimentellen Psychologie für Naturforscher, Philosophen und gebildete Laien. Berlin: Ferd. Dümmlers Verlagsbuchhandlung „Harrwitz&Gossmann“, 1873. 83 s.
- Lazebna O., Bezzubova O., Kotvytska V. & Bakhov I. (2022). Humour from a linguistic perspective: The problem of classification. *Revista EntreLinguas*, 8(esp.1), e022014. <https://doi.org/10.29051/el.v8iesp.1.16925>
- Lipps Th. *Komik und Humor*. Eine psychologisch-ästhetische Untersuchung. Aufl.1. Bremen, 2013.
- Oksaar E. *Mehrsprachigkeit, Sprachkontakt, Sprachkonflikt*. *Sprachkontakt und Sprachkonflikt*. P. Nelde (Hrsg). Wiesbaden, 1980. S. 43–52.
- Rosenberg M. *Society and the adolescent self-image*. Princeton Univ. Press, 1965. P. 273–275.
- Magnus K. *Kenn' Se den schon? Die köstlichen Witze und Anekdotchen*. Berlin: Falken-Verlag, Erich Sicker. 112 S.
- Rentner-Witze. *Witze für den Ruhestand: Wie nennt man Menschen, die auch montags gute Laune haben?* Rentner! Lappan- Verlag, 3. Auflage. 2022. 121 S.
- Sex-Witze. URL: <https://www.wir-lieben-es-lustig.de/die-besten-sex-witze>
- Wackel D. F. *1000 Witze zum Schlapplachen*. München: Knaur Taschenbuch Verlag, 2011. 311 s.
- Witze. URL: <https://witze.net/sex-witze>

REFERENCES

- Freud, S. (1970). *Der Witz und seine Beziehung zum Unbewussten*. Frankfurt am Main: Fischer Verlag. [in German]
- Hecker, E. (1873). *Physiologie und Psychologie des Lachens und des Komischen*. Ein Beitrag zur experimentellen Psychologie für Naturforscher, Philosophen und gebildete Laien. Berlin: Ferd. Dümmlers Verlagsbuchhandlung „Harrwitz&Gossmann“. [in German]
- Lazebna, O., Bezzubova, O., Kotvytska, V., & Bakhov, I. (2022). Humour from a linguistic perspective: The problem of classification. *Revista EntreLinguas*, 8(esp.1), e022014. <https://doi.org/10.29051/el.v8iesp.1.16925> [in English].
- Lipps, Th. (2013). *Komik und Humor*. Eine psychologisch-ästhetische Untersuchung. Aufl.1. Bremen. [in German]
- Oksaar, E. (1980). *Mehrsprachigkeit, Sprachkontakt, Sprachkonflikt*. *Sprachkontakt und Sprachkonflikt*. In P. Nelde (Hrsg), *Wiesbaden* (s. 43–52). [in German]
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton Univ. Press. [in English].
- Magnus, K. (n. d.). *Kenn' Se den schon? Die köstlichen Witze und Anekdotchen*. Berlin: Falken-Verlag, Erich Sicker. [in German]
- Rentner-Witze. (2022). *Witze für den Ruhestand: Wie nennt man Menschen, die auch montags gute Laune haben?* Rentner! Lappan- Verlag, 3. Auflage. 121 S. [in German]
- Sex-Witze. (2022). URL: <https://www.wir-lieben-es-lustig.de/die-besten-sex-witze> [in German]
- Wackel, D. F. (2011). *1000 Witze zum Schlapplachen*. München: Knaur Taschenbuch Verlag. [in German]
- Witze. (2022). <https://witze.net/sex-witze> [in German]

Olena Lazebna. Representation of Humour in Jokes about Sex (based on the German Language).

The article is focused on the comprehensive study of the representation of humor in jokes about sex in the modern German language. The methodological basis of this scientific paper is an integrative anthropocentric approach to language. Their quantitative-qualitative distribution was carried out according to samples from works “1000 Witze zum Schlapplachen“, “Kenn' Se den schon? Die köstlichen Witze und

Anekdotchen“, „Rentner-Witze. Witze für den Ruhestand: Wie nennt man Menschen, die auch montags gute Laune haben? Rentner!“ and <https://witze.net/>, <https://www.wir-lieben-es-lustig.de/>. These works served as a source of data for the analytical part of the study. 277 jokes about sex were interpreted and grouped into 8 conceptual classes, formed on the basis of combining humorous content according to a feature common to each class, which was established on the basis of contextual situations. According to the data of the analysis of the actual material, the fixation of the identified substantive conceptual classes shows the uneven distribution of their volumes. It was established that, according to the analyzed empirical material, jokes belonging to the conceptual class of polygamy and changing partners and sexual depravity prevail in the German language society, while the class of commercialization of sex is represented by a small number of jokes. It should be noted that the article analyzes only those jokes about sex, if the subject position in the specified humorous texts is replaced by a person. Jokes with spicy content with animals as subjects / objects of the comic, such as: “*Triffst ein blinder Hase ein blindes Krokodil. Sie begrüßen sich und das Krokodil befühlt den Hasen: “Weiches Fell, lange Ohren, du musst ein Hase sein. “Der Hase: “Ja richtig“. Dann befühlt der Hase das Krokodil: “Hm ... kurze Beine, großes Maul, langer Schwanz, du musst ein Italiener sein”*” were not analyzed.

Keywords: humour; joke; comic; comedy; humorous effect; sex.

Received: March 11, 2023

Accepted: March 31, 2023